

НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ:

**можливості безперервної освіти у сфері
інтелектуальної власності**

інформаційно-довідкове видання

Частина 10.

**Навігатор учителя: добірка онлайн-ресурсів з навчальними
матеріалами про інтелектуальну власність та креативне мислення**

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
1. Комплексні навчальні матеріали для викладання основ інтелектуальної власності та розвитку креативності у закладах середньої та позашкільної освіти: зарубіжний досвід	5
2. Комплексні навчальні матеріали для викладання основ інтелектуальної власності та розвитку креативності у закладах середньої та позашкільної освіти: український досвід	80
ПІСЛЯМОВА	91

ПЕРЕДМОВА

У світі, де ідеї, контент і технології з'являються щодня, дітям важливо з раннього віку розуміти просту річ: творчий результат має автора, а використання творів, створених авторами, потребує поваги до встановлених правил. Основи інтелектуальної власності охоплюють знайомі учням об'єкти – твори літератури та образотворчого мистецтва, музику й відео, винаходи та корисні моделі, торговельні марки й географічні зазначення. Такі знання підтримують креативність і водночас формують відповідальну поведінку: коректне посилання на джерела, чесну співпрацю в команді, безпечну публікацію, свідомий вибір легального контенту й оригінальних товарів.

Роль учителя в цьому процесі є визначальною. Саме в класі діти вчаться не лише «що можна» і «що не можна», а й як діяти правильно на практиці: як зазначати авторство, як просити дозвіл на використання творів, як відрізнити натхнення від копіювання, як безпечно використовувати матеріали у презентаціях, проєктах, конкурсах і публікаціях. Коли ці правила подані простою мовою і підкріплені прикладами з дитячого досвіду, інтелектуальна власність перестає бути абстракцією і стає зрозумілою частиною навчальної та щоденної культури.

Ця збірка підготовлена як практичний ресурс для педагогів закладів загальної середньої та позашкільної освіти. Вона містить добірку комплексних навчальних матеріалів, зокрема сценарії занять, презентації, ігрові формати, а також зарубіжні приклади навчальних програм, де використовуються мультфільми, короткі відео й повноцінні комплексні уроки з права інтелектуальної власності. Матеріали можна застосовувати безпосередньо на заняттях або використовувати як основу для інтеграції теми у різні навчальні предмети. Їхнє завдання – допомогти вчителю швидко підготувати урок, обрати зрозумілу форму подачі та підтримати в учнів повагу до авторства, добросовісність і відповідальність у творчості.

Варто врахувати, що частина мультиплікаційних матеріалів у добірці подана іноземними мовами. Їх доцільно використовувати або за умови достатнього рівня володіння мовою в учнів (відповідно до віку та навчальної програми), або як змістовне доповнення до уроків іноземної мови чи інтегрованих занять. У таких випадках підготовка може потребувати від учителя додаткового часу (наприклад, для добору лексики, короткого пояснення ключових фрагментів або підготовки запитань до перегляду). Водночас сподіваємось, що українські добірки й матеріали поступово розширюватимуться та з часом забезпечать ще більше можливостей для швидкого й зручного використання в освітньому процесі.

1. Комплексні навчальні матеріали для викладання основ інтелектуальної власності та розвитку креативності у закладах середньої та позашкільної освіти: зарубіжний досвід

ОСВІТНЯ АНІМАЦІЯ ПРО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНУ ВЛАСНІСТЬ ДЛЯ ДІТЕЙ: «ТВОРЧІСТЬ РАЗОМ З МАЛЕНЬКИМ ПІНГВІНОМ ПОРОРО»

Всесвітньою організацією інтелектуальної власності спільно з Корейським відомством інтелектуальної власності та Корейською асоціацією сприяння винахідництву розроблено навчальні матеріали для учнів молодшої школи. Вони спрямовані на розвиток винахідницьких навичок і знайомство дітей з тематикою інтелектуальної власності за допомогою пізнавальних мультфільмів із героєм Пороро.

Для вчителів підготовлено спеціальний посібник, який містить покроковий план проведення занять та методичні рекомендації до трьох навчальних тем. До кожної теми також розроблено робочий зошит для дітей із практичними завданнями та творчими вправами.

Мова: англійська

Деталі за посиланням:

Для учнів молодшої школи пропонується 3 урока на теми:

«Чудові ідеї»

Учні дізнаються про суть винахідництва та важливість належного документування всіх етапи створення винаходу, що може стати корисним при охороні власних прав на розробку в майбутньому.

Деталі за посиланням:

«Конкурс винаходів»

Учні дізнаються про основні вимоги, яким мають відповідати винахід для отримання правової охорони, зокрема про новизну, винахідницький рівень і промислову придатність.

Деталі за посиланням:

«Пороро робить свою марку»

Учні дізнаються про особливості торговельних марок та правилами їх створення. Вони зможуть розробити власний проєкт торговельної марки та застосувати отримані знання на практиці.

Деталі за посиланням:

НАВЧАЛЬНИЙ ПОРТАЛ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Управління патентів і торговельних марок США (USPTO) у співпраці з компанією Second Avenue Learning пропонує на платформі «EquiP HQ» інтегровані навчальні плани для школярів, які відповідають освітнім стандартам і дозволяють вчителям обирати відповідні уроки для своїх учнів. Основною метою навчальних матеріалів є надання учням знань та навичок щодо основ інтелектуальної власності, стимулювання їхньої творчості.

Мова: англійська

Деталі за посиланням:

Освітні ресурси та матеріали

У цьому розділі містяться матеріали, що можуть бути корисні для вчителів при проведенні уроків з учнями, а також для батьків, які мають намір виховати дітей у повазі до прав творців та їх творінь. Пропонується широкий асортимент навчальних матеріалів для всіх вікових груп та рівнів знань. Ці ресурси можна використовувати в класі або інших освітніх середовищах, щоб надихнути наступне покоління американських винахідників, творців та підприємців.

Зручний пошук на сайті дозволяє обрати матеріали відповідно до тематики (інтелектуальна власність, авторське право, винахід, історія винахідника, патенти, торговельна марка, комерційні таємниці), рівня освіти (дошкільна та молодша школа, середня школа (3-5, 6-8, 9-12 класи) та вища освіта), виду матеріалів (плани уроків, активності, відео тощо), що сприяє легкому підбору необхідних матеріалів для проведення уроку.

Мова: англійська

Деталі за посиланням:

Відео та завдання для класів K-12

У цьому розділі містяться цікаві відео для самостійного перегляду дітьми за різноманітними сучасними напрямками розвитку науки та техніки, серія відео про винахідників та їх винаходи, серія інтерв'ю з сучасними винахідниками та інформаційні брошури та безліч інших цікавих матеріалів.

Мова: англійська

Деталі за посиланням:

УРОКИ З НАВЧАННЯ ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Серія комплексних уроків від Street Law, Inc. розроблені спільно з Міжнародною асоціацією торговельних марок (INTA) та Фондом конституційних прав (США) містять плани уроків з посиланнями на відео, презентації та практичні завдання для дітей. Матеріали адаптовані для різних вікових груп, у яких акцентується увага на розвитку критичного мислення, етичної поведінки та практичних навичок. Street Law, Inc та Фонд конституційних прав є національно визнаними лідерами в галузі правової освіти та працюють у співпраці з INTA над створенням навчальної програми з інтелектуальної власності для її впровадження у школах Сполучених Штатів Америки.

Мова: англійська

Деталі за посиланням:

Пропонується 4 уроки в рамках курсу «Уроки з навчання захисту інтелектуальної власності»:

«Що таке інтелектуальна власність?»

На цьому уроці учні ознайомляться з основами інтелектуальної власності. Вони візьмуть участь в інтерактивному завданні та зрозуміють значення інтелектуальної власності в повсякденному житті.

Деталі за посиланням:

«Про підроблені і фальшиві фармацевтичні препарати»

На цьому уроці учні ознайомляться з особливостями контрафактної продукції та дізнаються про її ризики для суспільства.

Деталі за посиланням:

«Що таке добросовісне використання?»

Урок пояснює поняття добросовісного використання у авторському праві.

Деталі за посиланням:

«Що таке плагіат?»

На цьому уроці учні зосередяться на питанні плагіату. Вони обговорять шкільні правила та організують слухання шкільної ради на тему плагіату.

Деталі за посиланням:

«Як стати відповідальним споживачем»

Урок, щоб навчити учнів розпізнавати підробки, розуміти значення торговельних марок для споживачів. Урок розраховано на два дні. Пропонується проведення інтерактивних завдань, дискусії та групову роботу. Програма спрямована на розвиток критичного мислення та усвідомлення важливості товарів.

Деталі за посиланням:

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ В ОСВІТІ

Європейське відомство інтелектуальної власності пропонує для використання у освітньому процесі комплексні уроки з інтелектуальної власності в рамках серії видань «Інтелектуальна власність в освіті» («Ideas Powered @School»). Матеріали адаптовані для дітей віком від 3-17 років, та включають додатково ігри, відео, комікси тощо. Щоб знайти відповідний урок, є можливість фільтрувати його за віком учнів.

Мова: англійська, французька, німецька, грецька, італійська, іспанська

Деталі за посиланням:

Пропонується серія уроків «Інтелектуальна власність в освіті», яка складається з 6 уроків на теми:

«Інтелектуальна власність в освіті. Створення логотипу»

Учні створюють персональний логотип, що відображає їхню індивідуальність, а отже є оригінальним і унікальним для кожного з них. Це дозволить їм усвідомити цінність власної креативності, а також навчить поважати роботи інших, а також дізнатися, як інтелектуальна власність охороняє права творців. Матеріали розраховані на дітей від 3-17 років.

Деталі за посиланням:

«Інтелектуальна власність в освіті. Ігри на дитячому майданчику»

Учні в ігровій формі знайомляться з основами інтелектуальної власності, усвідомлюють базові поняття, значення творчої діяльності, а також вчать поважати права творців. Матеріали розраховані на дітей від 3-8 років.

Деталі за посиланням:

«Інтелектуальна власність в освіті. Будьте креативними!»

Учні віком 9-11 років ознайомлюються з базовими поняттями інтелектуальної власності через інтерактивні вправи, що спрямовані на розвиток творчості. Програма включає різноманітні навчальні матеріали, завдання на подолання викликів, настільну гру та дизайн-проект, які допоможуть дітям зрозуміти значення захисту творчих ідей і сформулюють позитивне ставлення до власної та чужої інтелектуальної власності.

Деталі за посиланням:

«Інтелектуальна власність в освіті. Куточок винахідника»

Учні 6-11 років знайомляться зі світом винахідників і винаходів, що допоможе розвинути їхню уяву та інтерес до творчості. Через історії відомих винахідників вони вивчать процес розвитку ідей від початкового задуму до реалізації.

Деталі за посиланням:

«Інтелектуальна власність в освіті. Пакет уроків з інтелектуальної власності від Citizens»

Учні віком 9-11 років ознайомлюються з основами інтелектуальної власності через серію інтерактивних уроків, які сприяють розвитку їхніх знань щодо важливості охорони творчості. Уроки включають різноманітні матеріали: інформаційні матеріали, завдання на розв'язання кейсів, настільні ігри та дизайн-проекти, а також робочі зошити, що допоможуть закріпити отримані знання в контексті реального життя.

Деталі за посиланням:

«Інтелектуальна власність в освіті. Підприємництво»

Учні різних вікових категорій (12-14, 15-17, понад 18 років) ознайомлюються з можливостями розвитку підприємницьких навичок через концепцію інтелектуальної власності у контексті бізнесу та інновацій. Для проведення уроку доступні: навчальні конспекти, робочі зошити та реальні приклади компаній для поглибленого розуміння практичного значення об'єктів інтелектуальної власності у підприємстві.

Деталі за посиланням:

ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ? Я РОЗУМІЮ!

Програма «Права інтелектуальної власності? Я розумію!» – це безкоштовні навчальні курси та семінари з авторського права, створені для того, щоб допомогти краще зрозуміти, як працює інтелектуальна власність у навчанні, викладанні та творчій діяльності. Програма також сприяє розвитку навички законного використання культурних ресурсів з офіційних джерел.

Учасники отримують доступ до сучасних навчальних матеріалів, цифрових культурних ресурсів і творчих інструментів через застосунок MIKSER SZTUKI, що відкриває нові можливості для навчання та самовираження.

Проєкт реалізується Фондом правової культури за підтримки Відомства інтелектуальної власності Європейського Союзу (EUIPO).

Мова: англійська

Деталі за посиланням:

Для учнів початкової школи пропонують сценарії для проведення уроків з використанням різноманітних методів навчання:

Я творець! Дизайн-мислення у створенні історій

Тип уроку: Нові медіа, групова робота (90 хв)

Цілі: ознайомлення з методом дизайн-мислення та його етапами, новий підхід до створення персонажів, розвиток емпатії, навичок сторітелінгу та уяви.

У межах підготовки до уроку учні мають вигадати персонажа історії та коротко (у 3 реченнях) його описати. У подальшій частині занять вони розвиватимуть цей образ і замислюватимуться над побудовою сюжету довкола нього. Через творчу роботу над героєм учні знайомляться з процесом створення твору та основами його правового захисту.

Деталі за посиланням:

Як мистецтво надихає мистецтво: про натхнення та плагіат

Тип уроку: Нові медіа, групова робота (90 хв)

Цілі: ознайомлення з творами культури (роман, живопис, поезія), вміння аналізувати мистецькі твори та бачити взаємозв'язки, усвідомлення відмінностей між натхненням і плагіатом, розуміння міжгалузевої взаємодії в мистецтві.

Під час заняття учні обговорюють мету мистецтва та аналізують картини та вірші видатних авторів, порівнюють власні інтерпретації з текстом і створюють історії на основі персонажів і мотивів полотен. Наприкінці уроку проводиться обговорення різниці між інтерпретацією та плагіатом, щоб учні усвідомили тонку межу між натхненням і запозиченням.

Деталі за посиланням:

Кому що дозволено робити? Про авторське право

Тип уроку: Нові медіа, методи активації (45 хв)

Цілі: свідоме і відповідальне споживання, знання базових понять авторського права, розвиток навичок читання з розумінням та роботи в групі.

Заняття присвячено обговоренню сучасних форм участі в культурному середовищі, причин популярності «піратства» та можливих наслідків його поширення. Під час заняття практикують створення власних творів на основі аналізу текстів та образів, розрізняють натхнення й плагіат.

Деталі за посиланням:

Про плагіат та його наслідки

Тип уроку: Мозковий штурм, дебати (90 хв)

Цілі: формування громадянської відповідальності, навички пошуку та відбору інформації, розвиток критичного мислення в інформаційному суспільстві.

Під час заняття учні обговорюють приклади плагіату та його етичні й правові наслідки. Вчитель пояснює визначення плагіату, його форми та охорону авторських прав. Далі учні готують аргументи в групах для дебатів на тему «Плагіат – норма в епоху інформаційних технологій», представляють свої позиції та обговорюють результати. У підсумку вони аналізують різницю між натхненням, інтерпретацією і прямим копіюванням чужих робіт.

Деталі за посиланням:

Ліцензії Creative Commons і що дозволено автору

Тип уроку: Нові медіа, методи активації (45 хв)

Цілі: відповідальне користування інтернетом, ознайомлення з типами ліцензій, поняттями: «ліцензія», «сфери використання», навички інформаційної гігієни.

Урок знайомить учнів із ліцензіями Creative Commons, пояснює їхні види та правила використання творів. Учні працюють у групах, виконують завдання з позначення творів відповідно до ліцензій, обговорюють права авторів і наслідки їх порушень.

Деталі за посиланням:

Великі художники на уроці англійської мови

Тип уроку: Нові медіа, методи активації (45 хв)

Цілі: навчитися описувати та тлумачити ілюстрації, набути навичок передання аудіовізуальної інформації, навчитися взаємодіяти спільно при виконанні різних творчих завдань.

Урок присвячений опису та інтерпретації ілюстрацій і картин. Учні працюють у парах і групах, використовують мультимедіа та карти роботи, описують побачене, обговорюють емоції та дії персонажів, а також готують діалоги на основі картин. Завдання допомагає розвивати мовні навички, критичне мислення та вміння працювати з інформацією з офіційних джерел.

Деталі за посиланням:

Для учнів середньої школи пропонують сценарії для проведення уроків з використанням різноманітних методів навчання:

Я творець! Дизайн-мислення у створенні історій

Тип уроку: Нові медіа, групова робота (90 хв)

Цілі: ознайомлення з методикою Design Thinking, уміння застосовувати її для створення розповідей, розвиток емпатії, уяви, навичок написання.

Заняття присвячене створенню та розвитку літературного героя за допомогою методу Design Thinking. Учні спочатку описують свого героя, проявляючи емпатію та визначаючи його риси, потреби і пріоритети, потім аналізують проблеми, з якими герой може стикнутися, та пропонують можливі шляхи їх вирішення. На завершення вони створюють коротку історію, в якій герой долає обрану проблему, і обговорюють уроки, які він виніс із цієї ситуації, паралельно обговорюючи етичні аспекти авторського права.

Деталі за посиланням:

Як мистецтво надихає мистецтво: натхнення та плагіат

Тип уроку: Нові медіа, групова робота (90 хв)

Цілі: аналіз творів культури, розуміння діалогу між мистецькими формами, усвідомлення різниці між плагіатом та натхненням.

Заняття присвячене взаємозв'язку мистецтва і літератури. Учні обговорюють мету мистецтва, досліджують, як картини надихають на створення літературних творів, порівнюють власні інтерпретації з поезією та фільмами, а потім у групах створюють власні історії на основі обраних картин і літературних жанрів. Наприкінці уроку учні обговорюють різницю між натхненням і плагіатом, формуючи розуміння етичного використання чужих творів.

Деталі за посиланням:

Штучний інтелект (ШІ) – справжнє спрощення?

Тип уроку: Нові медіа, групова робота (90 хв)

Цілі: розуміння ролі ШІ в культурі, науці та мистецтві, оцінка впливу ШІ на щоденне життя, розвиток критичного мислення щодо технологій, ознайомлення з винахідницькою творчістю.

Заняття присвячене штучному інтелекту та його застосуванню в культурі і повсякденному житті. Учні обговорюють, що таке ШІ, де він зустрічається (фільми, книги, музика), дивляться приклади використання ШІ для створення музики та відео, а також експериментують із власними креативними завданнями (створюють нові тексти або музичні твори на основі існуючих). У фіналі вони розробляють ідеї для застосування ШІ у навчанні та обговорюють, як можна захистити такі винаходи через патентування.

Деталі за посиланням:

Кому що дозволено робити? Про авторське право

Тип уроку: Нові медіа, методи активації (45 хв)

Цілі: вивчення термінів авторського права, підготовка до життя в цифровому суспільстві.

Заняття присвячене сучасним формам участі в культурі та правам авторів. Учні обговорюють, як вони користуються матеріалами (фільми, книги, інтернет-сервіси), чому популярне «піратство» та які наслідки воно має.

Деталі за посиланням:

Про плагіат та його наслідки

Тип уроку: Мозковий штурм, дебати (90 хв)

Цілі: виховання відповідальної громадянської позиції, навички роботи з джерелами інформації, критичне осмислення інформації.

Заняття присвячене темі плагіату та авторського права. Учні аналізують життєві ситуації, у яких може виникати плагіат, знайомляться з його визначенням і формами, а також обговорюють етичні та правові наслідки такого явища. Основною частиною уроку є дебати, під час яких учні аргументують позиції «за» і «проти» тези про плагіат як норму в цифрову епоху, а наприкінці формулюють спільні висновки.

Деталі за посиланням:

Ліцензії Creative Commons і що дозволено автором

Тип уроку: Нові медіа, методи активації (45 хв)

Цілі: вивчення понять: «ліцензія», «сфери використання», усвідомлене користування інтернетом, формування інформаційної грамотності.

Заняття присвячене ознайомленню учнів із ліцензіями Creative Commons та правилами легального використання творів. Учні працюють із мультимедійною презентацією і в групах вчать правильно визначати тип ліцензії для різних творів.

Деталі за посиланням:

Чи може кожен творити?

Тип уроку: Нові медіа, методи активації (45 хв)

Цілі: вивчення авторського права, розвиток вміння працювати в команді, здатність брати участь у культурному житті.

Заняття присвячене розумінню понять «творець» і «твір» у повсякденному та правовому значенні. Учні знайомляться з основами авторського права, аналізують реальні правові ситуації, з якими можуть стикатися як автори й споживачі культурних продуктів, та вчать формулювати практичні поради щодо легального використання творів.

Деталі за посиланням:

Співбесіда, або як представити людину

Тип уроку: Медіаосвіта (45 хв)

Цілі: вивчення жанру інтерв'ю, написання питань та відповідей, рольова гра (журналіст), командна взаємодія.

Заняття спрямоване на розвиток навичок ефективного спілкування та ознайомлення учнів з інтерв'ю як журналістським жанром. Учні через практичні вправи в парах і групах вчаться ставити запитання, уважно слухати співрозмовника та чітко формулювати думки. Завершується урок підготовкою й проведенням інтерв'ю з використанням мультимедійних засобів та спільним обговоренням результатів.

Деталі за посиланням:

Вирішуйте самі

Тип уроку: Нові медіа, медіаосвітній контент (45 хв)

Цілі: вивчення реклами та маніпулятивних технік, аналіз рекламних повідомлень, здатність до критичної оцінки.

Заняття присвячене аналізу реклами та способів впливу на споживача на прикладі конкретного рекламного ролика. Учні в групах досліджують мову реклами, психологічні техніки переконання та правові аспекти недобросовісної реклами. У підсумку вони формують власне розуміння поняття реклами та вчаться критично оцінювати рекламні повідомлення.

Деталі за посиланням:

Мистецтво на службі пропаганди чи правди

Тип уроку: Нові медіа, робочі аркуші, мозковий штурм (90 хв)

Цілі: аналіз мистецьких текстів, знання з медіаграмотності, навички добору та перевірки джерел.

Заняття присвячене ознайомленню із соціалістичним реалізмом як мистецьким напрямом та його ідеологічною роллю. Учні аналізують твори живопису, музики й кіно, порівнюючи пропагандистське зображення дійсності з більш критичним її осмисленням. У підсумку вони формулюють висновки про роль мистецтва у формуванні суспільної свідомості.

Деталі за посиланням:

Чи може кожен бути журналістом?

Тип уроку: Методи активації (45 хв)

Цілі: опанування навичок редагування інформації, ознайомлення з журналістською етикою, усвідомлення відповідальності за слово, робота з джерелами та словниками.

Заняття присвячене ознайомленню з професією журналіста, її основними рисами та принципами етики. Учні аналізують різні друковані видання, вивчають будову газетної статті й принцип «перевернутої піраміди». У практичній частині вони беруть участь у пресконференції та створюють власні журналістські матеріали.

Деталі за посиланням:

Навчальні матеріали, що містяться на сайті також включають:

- **презентації**, що підсумовують навчальні заняття з авторського права та захисту інтелектуальної власності, сприяють подальшому самостійному використанню отриманих знань;
- **інтерактивний курс з прав інтелектуальної власності** – доступний та інформативний курс з авторського права та захисту інтелектуальної власності для вчителів, викладачів, бібліотекарів, фахівців у сфері культури та студентів;
- **Art Mixer** – застосунок для створення віртуальних колажів та реміксів з дотриманням прав творців, що дозволяє практично застосовувати знання про правові, культурні ресурси та соціальну активацію через культуру та мистецтво;
- **посібник з авторського права** – чіткий каталог термінів і принципів, що стосуються авторського права та захисту інтелектуальної власності.

ГРЕЦЬКА ШКОЛА З АВТОРСЬКОГО ПРАВА

Грецька організація авторського права пропонує для вчителів плани уроків, які адаптовані для початкової та середньої школи на тему «Авторські і суміжні права».

Освітня програма «Авторське право та суміжні права» була розроблена у 2014 році командою вчителів у співпраці з Грецькою організацією з авторського права та затверджена Інститутом освітньої політики. Мета проєкту – підвищити обізнаність учнів про важливість авторського права в сучасному суспільстві та його роль як ключового фактора у просуванні творчості та культури.

Проєкт виграв грант Відомства інтелектуальної власності Європейського Союзу (EUIPO), кошти якого дозволили організації активніше просувати цю освітню програму та знайомити шкільних учителів у всіх куточках Греції з питаннями авторського права. Таким чином, за підтримки Міністерства освіти та Європейського Союзу в країні вперше була реалізована подібна освітня програма.

Мова: грецька

Деталі за посиланням:

На сайті представлені:

- план уроку, презентації, відеоматеріали, приклади практичних завдань, комікси,
- підручник, онлайн ігри, які об'єднані відповідно до теми уроку
- посібник з програмою для здобуття початкової освіти з авторського права і суміжних прав,
- довідники для учнів початкової та старшої школи,
- довідник для вчителів та базовий довідник,
- супровідні матеріали для проведення занять,
- різноманітні ігри, відео, інфографіки та безліч іншої корисної інформації.

Деталі за посиланням:

КОРИСТУВАЧ АВТОРСЬКОГО ПРАВА

Королівський університет Белфаста, Борнмутський університет, Британський інститут кіномистецтва, Центр регулювання креативної економіки, Центр інтелектуальної власності, політики та управління (CIPPM) при Борнмутському університеті, Центр передового досвіду в медіа-практиці при Борнмутському університеті, Університет Глазго сприяють розвитку поширення культури про авторське право та створюють можливості для набуття нових знань та навичок в сфері інтелектуальної власності завдяки проєкту [CopyrightUser.org](https://www.copyrightuser.org).

CopyrightUser.org – це незалежний онлайн-ресурс, метою якого є зробити законодавство про авторське право Великої Британії доступним для творців, медіа-фахівців, підприємців, студентів та представників громадськості. Мета полягає в тому, щоб надати відповіді на найактуальніші питання, які виникають у творців щодо авторського права, допомагаючи їм зрозуміти свої права. Сайт було запущено 14 лютого 2014 року.

Мова: англійська

Деталі за посиланням:

Комплекс навчально-методичних матеріалів включає наступні:

«**Гра почалася!**» – це набір короткометражних анімаційних фільмів, створених для того, щоб допомогти школярам та іншим творчим користувачам зрозуміти основи авторського права і творчості. Фільми показують, як закон захищає твори, коли і як можна законно використовувати чужі ідеї, а також досліджують межі порушення авторських прав, спираючись на відомі твори та реальні судові справи.

Кожен епізод супроводжується навчальними матеріалами – «файлами справ», які містять завдання, пояснення та питання для обговорення, щоб учні могли краще засвоїти тему.

Всього на сайті представлено шість епізодів та 33 файли справ, які охоплюють широкий спектр питань: від базових принципів авторського права до практичних аспектів використання творів у навчанні, творчості та медіапроєктах.

Таким чином, «Гра почалася!» поєднує розважальний формат з навчальним, дозволяючи учням досліджувати авторське право у цікавий і доступний спосіб, формувати критичне мислення щодо творчості та правомірного використання матеріалів.

Гра почалася!

Епізод 1 – Пригоди дівчини з блакитним волоссям

У вигаданому Лондоні відомий детектив Шерлок Холмс і його друг Джон Вотсон зустрічають дуже цікавого клієнта – Джозефа, виробника іграшок. Джозеф щойно підписав договір з голлівудськими продюсерами на створення фільму про свою найвідомішу іграшку, і спершу все здавалось чудово. Але раптом по всьому місту почали з'являтися дивні графіті – криваві та страшні малюнки, які залишає таємнича дівчина зі світло-блакитним волоссям. Джозеф боїться цих малюнків, а Шерлока вони дуже зацікавили: хто ця загадкова художниця і чому вона малює саме так? Таємниця розкривається крок за кроком... Гра почалася!

12 листопада 2015 року фільм «Пригоди дівчини з блакитним волоссям» отримав премію AHRC за інновації в кіно.

Додаткові навчальні матеріали, що містять теми для обговорення авторського права для вчителів та учнів.

Файл 1. Червоний автобус

У відео «Пригоди дівчини з блакитним волоссям» починається все з червоного автобуса на чорно-білому фоні, щоб показати, як фотографія може бути оригінальною. Авторське право захищає тільки оригінальні твори, а не саму ідею, тобто те, що фото, яке ти зробив належить тобі, а ідею «зняти міст» може використати будь-хто. Щоб робота була оригінальною, важливо проявити творчість – обрати особливий ракурс, кольори чи композицію. Те, що не є оригінальним, потрапляє у суспільне надбання і може вільно використовуватися іншими.

Файл 2. Монстр

У Лондоні таємнича дівчина з блакитним волоссям малює страшні графіті, поєднуючи старі картини, які вже не захищені авторським правом. Вони потрапили у «суспільне надбання», тому кожен може їх використовувати і створювати нові історії. Водночас нові твори, зроблені за мотивами старих, можуть мати власне авторське право. Авторське право захищає творців, але з часом дозволяє всім користуватися старими казками, картинами та музикою, щоб вигадувати щось нове.

Файл 3. Будівля на Бейкер-стріт

Шерлок Холмс і Джон Вотсон розслідують справу Джозефа про дивні графіті. Вони дізнаються, що будівлі та архітектурні плани теж захищені авторським правом – тобто ніхто не може просто скопіювати чужий проект без дозволу. Але Холмс показує, що якщо будівля схожа на іншу, це ще не означає, що її хтось незаконно скопіював – архітектори часто мають схожі ідеї через технічні вимоги. Отже, можна малювати, фотографувати або знімати споруди у фільмах, фантазувати та створювати свої версії, не порушуючи закону – головне, щоб твоя робота була оригінальною.

Файл 4. Анонімний художник

Джозеф, виробник іграшок, засмучений страшними графіті з його іграшкою, але поліція не може знайти автора. У відео це показано через маски Гая Фокса, які спочатку були у коміксі «V – значить вендетта», а потім стали символом групи Anonymous. Справа показує, що в інтернеті легко копіювати та поширювати матеріали, і авторське право не завжди може їх захистити.

Файл 5. Страшна акула

У відео показано страшну акулу, що загрожує іграшці Джозефа. Її образ натхненний двома джерелами: старою ілюстрацією з «Пригод Піноккіо» (суспільне надбання) та постером фільму «Щелепи» Стівена Спілберга (захищений авторським правом). Щоб легально використати захищений твір, можна покладатися на винятки авторського права, наприклад, для пародії чи карикатури, якщо це робиться добросовісно.

Епізод 2 – Пригоди шести детективів

Одного дня Шерлок Холмс і Джон Вотсон отримали загадковий лист від Мері Вестмакотт, і світ навколо раптом заграв дивними фарбами та таємницями. Чи це страшні сни, що оживають, чи її власні книги ожили та почали шепотіти в темряві? Одне відомо точно: тільки Холмс здатен розплутати цей магічний клубок таємниць і дізнатися, що ж насправді відбувається! Гра почалася!

Додаткові навчальні матеріали, що містять теми для обговорення авторського права для вчителів та учнів.

Файл 13. Множинні права

Мері Вестмакотт пише сценарії для фільмів, і вони належать тільки їй, але сам фільм – це нова робота, де авторські права мають продюсер і головний режисер. У фільмі є багато частин – музика, картинки, тексти – і кожна частина належить своєму творцеві, а продюсер домовляється, як їх використовувати. Тому закон вважає авторами фільму лише продюсера та режисера, щоб керувати всією роботою, а решта команди отримує свою винагороду окремо.

Файл 14. Зниклий рукопис

Оригінальний сценарій Мері – це нова історія, спеціально написана для фільму, і вона належить лише їй. Щоб твір захищався авторським правом, він має бути «зафіксованим» (наприклад, записаним на папері чи комп'ютері) і оригінальним, тобто створеним власною працею та фантазією автора. Навіть прості речі, як купон для ставок, можуть мати авторський захист, якщо в створення вкладено достатньо зусиль і майстерності, а це допомагає захищати творчість людей.

Файл 15. Робота мрії

Мері підписує контракт на написання сценарію, і цей договір визначає, хто може використовувати її роботу та скільки вона за це отримає. Контракти допомагають захистити права авторів і визначають умови оплати, терміни та можливість створення продовження чи адаптації. Іноді автори можуть відмовлятися від частини прав, але є права, які повинні залишатися за ними, наприклад, право на справедливу винагороду та право, щоб їхню роботу не спотворювали.

Файл 16. Справа «Пантаджес»

Мері бачить газету про театр і згадує, що письменники часто беруть ідеї з реального життя чи інших творів, щоб створювати власні історії. Авторське право захищає не факти чи ідеї, а тільки спосіб, у який автор їх творчо показує чи описує. Деякі художники, як Гленн Браун, використовують чужі роботи, змінюючи їх і створюючи нові твори, що іноді викликає суперечки про те, чи це ще оригінально і чи не порушує авторські права. Врешті-решт, важливо робити щось нове і своє, навіть якщо натхнення береться з чужих ідей.

Файл 17. Друкарська машинка

Мері використовує для написання сценаріїв друкарську машинку, натхненну фільмом «Сяйво», і в її творах часто є посилання на відомі книги та фільми. Коли автор створює адаптацію, наприклад робить фільм за книгою, він повинен отримати дозвіл власника авторських прав на оригінал, і обидва твори – книга та фільм – захищені окремо. Не всі твори можна адаптувати однаково, бо закон надає право на адаптацію лише для книг, п'єс і музики, а художні та кінематографічні твори захищаються через право на відтворення. Також багато класичних творів, як Шекспірівські п'єси, є суспільним надбанням, тому їх можна вільно переробляти і екранізувати без дозволу.

Файл 18. Вкрадені листи

Плагіат і порушення авторських прав – це не одне й те саме. Плагіат має місце, коли хтось видає чужі твори чи слова за свої власні, а порушення авторських прав трапляється, коли копіюють твір, захищений законом, без дозволу автора. Можна, наприклад, скористатися ідеєю або фактом із чужої роботи (це не порушує авторське право), але видавати за своє – це плагіат. І навпаки, можна завантажити захищений авторським правом фільм з інтернету, не стверджуючи, що ви його автор – це порушення закону, а не плагіат.

Файл 19. Фатальні вісім секунд

Суттєве копіювання визначається не лише кількістю, а й важливістю скопійованої частини твору. Навіть короткі уривки трансляції можуть бути суттєвими, якщо показують найцікавіші моменти. Виняток для висвітлення новин дозволяє використовувати твори без дозволу власника авторських прав, але тільки якщо це справді для інформування, а не для комерційного поширення. Фотографії не підпадають під цей виняток, бо закон розглядає їх як окремий вид твору, який потребує дозволу для використання.

Файл 20. Законний читач

Шерлок читає статтю в Інтернеті, а його друг Вотсон дивиться, як на екрані з'являються слова та картинки. Суд вирішив, що навіть якщо комп'ютер робить маленькі копії, Шерлок нічого не порушує – це так само, як якщо б він читав справжню книгу. Але якщо Шерлок захоче роздрукувати статтю або зберегти її на комп'ютері назавжди, йому потрібен дозвіл автора.

Файл 21. Шість детективів

Мері сидить за письмовим столом і вибирає головного героя для своєї детективної історії. Вона розглядає шістьох потенційних детективів, кожен з яких нагадує відомого персонажа з книг, фільмів чи коміксів, а самі герої майже оживають на сторінках перед її очима. Можна черпати натхнення з чужих персонажів, але якщо ви робите свого героя унікальним, його особистість та вигляд захищені лише всередині вашої власної історії.

Епізод 3 – Пригоди учня фальсифікатора

Шерлок Холмс та Джон Вотсон сидять за старим столом у тісній кімнаті, лампи кидають тепле світло на купу паперів і фотографій. Їх допитує загадкова жінка з блокнотом, очі якої блищать від цікавості, адже вона розкриває деталі останньої заплутаної справи – зниклу кінозірку та підозрілого каскадера. Кожне питання підкидає новий поворот, інтрига накручується, а учень-фальсифікатор лишає сліди, які Шерлок та Вотсон повинні віднайти – Гра Почалася!

Додаткові навчальні матеріали, що містять теми для обговорення авторського права для вчителів та учнів.

Файл 22. Дві голови

Шерлок Холмс і Джон Вотсон розслідують зникнення кінозірки та сперечаються, хто справжній автор фільму – продюсер, режисер чи ще хтось. Тим часом Мері знімає відео друзів у парку на свій телефон і дізнається, що навіть її маленька плівка має авторські права.

Файл 23. Вісім категорій

Шерлок Холмс і Джон Вотсон одночасно дають інтерв'ю, а камера знімає їх у різних частинах кімнати, ніби вони з'являються всюди одночасно. Цей «стрибковий монтаж» показує, що фільм може належати одночасно до двох категорій авторського права – як фільм і як драматичний твір. Холмс пояснює, що автором фільму є продюсер і режисер, а автором драматичного твору – людина, яка створила сценічну або виконавську частину, наприклад хореографія або пантоміма.

Файл 24. Отримане зображення

У «Пригодах учня фальсифікатора» Шерлок Холмс та Джон Вотсон натрапляють на старий фільм із першим Холмсом на екрані – Вільямом Жиллеттом – який понад сто років вважався загубленим. Французький національний кіноархів знайшов негатив, і фільм було реставровано та перекладено назад на англійську, дозволяючи сучасним глядачам побачити історичну версію персонажа. Ця пригода показує, як винятки для збереження культурної спадщини дозволяють некомерційним архівам рятувати історичне кіно, навіть якщо воно все ще захищене авторським правом у деяких країнах.

Файл 25. Випадкове зображення

У кіновиробництві все, що потрапляє на екран, має значення: у художніх та анімаційних фільмах кожен елемент розташований навмисно, тоді як у документальних кадри можуть з'являтися випадково. Закон Великої Британії про авторське право дозволяє використовувати чужі матеріали без дозволу за винятками, наприклад, для цитування або випадкового включення, якщо використання є добросовісним і відповідає меті твору.

Файл 26. Запис виступу

Шерлок і Джон відвідали студію, де знімають фільм «Учень фальсифікатора», і дізналися, що актори мають права виконавців, які захищають їхні виступи. Ці права дозволяють акторам контролювати записи своїх виступів, отримувати роялті та захищати виконання від спотворення.

Файл 27. Запис інтерв'ю

Шерлок і Джон дають інтерв'ю у фільмі «Учень фальсифікатора», і під час запису створюється літературний твір – слова, питання та відповіді – який захищається авторським правом. Інтерв'ю вважається спільним твором, бо цінність його створюють обидва учасники, а сам запис також охороняється як окремий твір.

Епізод 4 – Пригода зниклої записки

Шерлок і Джон отримують нову загадку: анархісти погрожують оприлюднити секретну інформацію, а цифровий музичний файл із дивними метаданими може допомогти знайти їхнє сховище. Герої вирушають на розслідування, розшифровуючи підказки в музиці та цифрових даних. Напруга зростає, адже кожна деталь може наблизити їх до розкриття таємниці... Гра почалася!

Додаткові навчальні матеріали, що містять теми для обговорення авторського права для вчителів та учнів.

Файл 28. Музикант і машина

У фільмі «Відсутня нота» Шерлок Холмс і Джон Вотсон знаходять таємний цифровий файл із саундтреком до «Учня фальсифікатора», але там не вистачає однієї ноти. Ця нота – ключ до шифру, що може показати, де ховається небезпечна анархістська група. Музика на нотах і звукозаписи захищені авторським правом: нотам потрібна оригінальність, а звукозаписам – щоб вони не були скопійовані з інших записів.

Файл 29. Подвійний рахунок

Шерлок Холмс і Джон Вотсон шукають секретну ноту у саундтреку фільму «Учень фальсифікатора», яка є ключем до шифру. Кожна пісня, її слова та сам звукозапис – окремі твори, і для їхнього використання потрібен дозвіл авторів і правовласників. Якщо саундтрек показують разом із фільмом, дозвіл на фільм поширюється і на музику, а окреме використання вимагає додаткових дозволів.

Файл 30. Креативний текст

У фільмі «Відсутня нота» Шерлок Холмс і Джон Вотсон розкривають таємницю цифрового саундтреку з відсутньою нотою, яка ховає ключ до шифру анархістської групи. Мелодія, взята з «Хрещеного батька» Ніно Роти, була адаптована сучасними композиторами, і тут виникає питання авторського права: коли можна повторно використовувати старі твори, а коли це плагіат. Герої досліджують, як цитати, пародії та адаптації допомагають створювати нові історії, не порушуючи права авторів оригінальних творів.

Епізод 5 – Пригоди ненадійного оповідача

Отримавши чарівний наказ від Феї знайти зниклого хлопчика, Шерлок Холмс і Джон Вотсон потрапляють у темний і загадковий світ, де все здається дивним і магічним. Раптом вони натрапляють на таємничу гру, і зрозуміли: саме ця гра відкриває шлях до справжніх пригод. Тепер, як ніколи раніше, Гра Почалася!

Додаткові навчальні матеріали, що містять теми для обговорення авторського права для вчителів та учнів.

Файл 31. Аркада та додаток

У книзі «Ненадійний оповідач» герої досліджують світ відеоігор, де код, музика і картинки можуть бути захищені авторським правом, а гравці іноді створюють власний контент – машиніму. Вони дізнаються, що творити гру – це не лише весело, а й складно, адже потрібно поважати чужі права і правила.

Файл 32. (Не) популярний клон

Шерлок і Джон помічають, як у грі «Ненадійний оповідач» з'являються елементи, що нагадують відомі ігри, зокрема Тетріс, і це піднімає питання про захист авторських прав на «вигляд» або «відчуття» гри. Судові справи свідчать, що копіювання коду чи суттєвих елементів гри може бути порушенням, але загальні ідеї, механіки чи стилі часто залишаються вільними для використання.

Епізод 6 – Пригоди фотографа зі стратегією

У грандіозному фіналі серії «Гра почалася!» межа між ілюзією та реальністю стирається настільки, що Шерлок, Джон і гравці вже не впевнені, де закінчується гра і починається справжній світ. Кожен крок може приховувати таємниці, пастки та підказки, що ведуть до розкриття фінального шифру. Тепер усе залежить від спостережливості, логіки та сміливості – Гра дійсно почалася по-справжньому!

Додаткові навчальні матеріали, що містять теми для обговорення авторського права для вчителів та учнів.

Файл 33. (Не) завершене повідомлення

Традиційні навчальні матеріали з авторського права часто змішують порушення авторських прав із крадіжкою, створюючи спотворене уявлення про закон. Насправді порушення авторських прав – це незаконне копіювання чужої роботи, але не крадіжка, і закон водночас дозволяє використовувати чужі твори законними способами, наприклад для цитування, пародії або освітніх цілей. Серія «Гра почалася!» демонструє це на практиці.

Представлені у розділі матеріали стосуються питань і викликів, пов'язаних з авторським правом, із якими стикаються фахівці, що виступають посередниками між правовласниками та громадськістю, зокрема архівісти, бібліотекарі та вчителі.

<https://www.copyrightuser.org/educate/intermediaries/>

Також на сайті додатково представлені:

- **карти міф-реальність.** Картки «Міф-реальність про авторське право» складаються з тексту та ілюстрацій, з міфом про авторське право з одного боку та реальним станом справ з іншого;

<https://www.copyrightuser.org/educate/myth-reality-cards/>

- **відео «Авторське право та творчість»,** яке створено з метою зробити авторське право привабливим для творців та пересічних користувачів Інтернету, намагаючись продемонструвати, що це не просто набір правил, а цікавий світ, вартий дослідження;

<https://www.copyrightuser.org/create/copyright-and-creativity/>

- **серія коротких відео про авторське право.** «Copyright Bites» – це серія коротких відео, яка спрощує розуміння законодавства та політики щодо авторського права, досліджуючи взаємозв'язок між авторським правом та суспільним надбанням.

<https://www.copyrightuser.org/educate/enjoy/>

Школа авторів

«Школа авторів» – це освітній, інформаційний портал для всіх, хто цікавиться питаннями інтелектуальної власності – авторським правом, суміжними правами, торговельними марками, патентами, промисловими зразками. Тут зібрана інформація про те, що таке інтелектуальна власність, як її захистити та отримати, як дотримуватися чинного законодавства та як реалізувати свої права.

У «Школі авторів» доступна до ознайомлення як освітня інформація – методичні навчальні матеріали та робочі аркуші для вчителів, пояснення з питань інтелектуальної власності та інтерактивні ігри для учнів, – так і пояснювальні матеріали для митців, підприємців та правоохоронців – відповіді на поширені запитання, термінологію, шаблони документів, а також навчальні відео, в яких відомі автори, виконавці та продюсери діляться своїм досвідом з питань захисту інтелектуальної власності.

Розділ «Для вчителів» містить як методичні та навчальні матеріали, так і інформацію, яка може надати додаткові знання про широкий спектр нюансів, пов'язаних з інтелектуальною власністю.

Мова: латишська

Деталі за посиланням:

Комплекс навчально-методичних матеріалів включає:

- **запитання та відповіді щодо авторського права в освіті**

Ознайомитися з матеріалами можна за посиланням:

<https://autorskola.lv/autortiesibas-izglitiba/>

- **робочі зошити для вчителів та учнів 1-3 класів, 4-6 класів, 7-9 класів, 10-12 класів**

Ознайомитися з матеріалами можна за посиланням:

<https://autorskola.lv/autortiesibas-izglitiba/>,

<https://autorskola.lv/darba-lapas-skoleniem/>

- **методичні матеріали з авторського права і суміжних прав**

Ознайомитися з матеріалами можна за посиланням:

<https://autorskola.lv/wp-content/uploads/2023/03/Autorskola-metodiskais>

- **методичні матеріали “Подорож у світ промислової власності”**

Ознайомитися з матеріалами можна за посиланням:

<https://autorskola.lv/wp-content/uploads/2024/01/1-Metodiskais-materials-2023.pdf>

- **навчально-методичні матеріали (питання та відповіді, робочі зошити, ігри тощо) для учнів з розподілом їх за класом навчання (1-3 класи, 4-6, 7-9, 10-12)**

Ознайомитися з матеріалами можна за посиланням:

<https://autorskola.lv/skoleniem/>

Академія Копірайттіла

Копірайттіла – це спеціалізована навчальна платформа з авторського права, створена для студентів і викладачів. Мета платформи полягає в тому, щоб забезпечити користувачів базовими та практичними знаннями з інтелектуальної власності та авторського права, а також навчити їх впевнено застосовувати ці знання у навчальній та професійній діяльності.

Курс з авторського права поєднує як теоретичний матеріал, так і практичні приклади, включає інтерактивні вікторини для перевірки засвоєних знань, а також дає можливість учасникам отримати електронний значок експерта з авторського права, що підтверджує успішне завершення навчання. Тривалість становить від 1 до 2 годин, що робить його зручним для самостійного опрацювання, а також для інтеграції у дисципліни з цифрових навичок або курси з академічної доброчесності. Платформа розроблена організацією **Kopioisto**, яка спеціалізується на захисті прав авторів та популяризації знань про інтелектуальну власність.

Сайт платформи містить велику кількість корисної інформації, що дозволяє вчителям опанувати основи інтелектуальної власності, краще розуміти принципи авторського права та ефективно застосовувати ці знання у власній педагогічній діяльності та професійній практиці.

Мова: фінська

Деталі за посиланням:

Комплекс навчально-методичних матеріалів, який пропонує Копірайттіла, включає:

- матеріали з методології викладання інтелектуальної власності;
- робочі зошити для вчителя, що допомагають структуровано організувати заняття;
- посібники з авторського права, що пояснюють ключові поняття та принципи;
- мобільні ігри для інтерактивного засвоєння матеріалу;
- відеоматеріали, які ілюструють практичні аспекти застосування законів про авторське право;
- інструкції та рекомендації для проведення майстер-класів та практичних занять.

Структура курсу включає п'ять основних блоків:

1. **Права інтелектуальної власності** – загальний огляд того, що таке інтелектуальна власність, її значення та користь. Вивчаються основні види інтелектуальної власності та об'єкти, що ними охороняються.
2. **Авторське право** – основи авторського права, визначення автора та об'єктів авторського права, а також терміни дії авторських прав.
3. **Передача авторських прав** – коли і як можна передати авторські права, включаючи права роботодавця та навчального закладу на твори, створені співробітниками або студентами.
4. **Використання творів** – огляд різних видів ліцензій, зокрема Creative Commons, а також правила правомірного цитування, копіювання та публікації чужих матеріалів.

Власне виробництво – практичні рекомендації щодо правильного використання матеріалів у власних роботах, таких як есе, наукові статті або дисертації. Включає навички оцінки, порівняння, критики та складання анотацій до джерел.

Компетентності після проходження курсу:

- розуміння основ авторського права та термінології;
- знання різновидів нематеріальних прав;
- уміння працювати з ліцензіями та дотримання прав автора;
- навички правильного цитування та посилання на джерела;
- усвідомлення юридичної відповідальності за порушення авторських прав.

Після успішного проходження курсу учасник отримує **електронний бейдж**, який підтверджує здобуті знання та навички і може бути використаний як додатковий доказ компетентності в сфері авторського права.

Таким чином, Копірайттіла поєднує теоретичні знання, практичні навички та інтерактивні методи навчання, дозволяючи студентам та викладачам легко і ефективно опанувати ключові аспекти авторського права та інтелектуальної власності.

Ідеї мають цінність

Проект «Ідеї мають цінність» – це безкоштовний освітній ресурс для вчителів, який допомагає розкрити тему інтелектуальної власності та її значення для культури, економіки та ринку праці. Матеріали включають шість розділів з інформацією про авторське право, креативні індустрії (музику та кіно), можливості кар'єри, а також практичні приклади, презентації, робочі аркуші та методичні рекомендації. Призначено для учнів 9–13 класів і підходить для використання на уроках німецької мови, економіки, інформатики та музики. Ініціатива реалізована австрійськими музичною та кіноіндустрією за підтримки Міністерства освіти.

Мова: німецька

Деталі за посиланням:

Комплекс навчально-методичних матеріалів включає:

- програму навчання;
- навчальні матеріали;
- презентації;
- робочі зошити;
- методологічні та дидактичні інструкції.

Всі матеріали на сайті доступні для ознайомлення за такими тематичними напрямками:

Креативні індустрії

Цей блок знайомить дітей із творчими професіями, що лежать в основі сучасної економіки: від музикантів, дизайнерів і письменників до розробників додатків та рекламників. Учні дізнаються, як ідеї перетворюються на культурні продукти, що приносять прибуток і створюють робочі місця. Також висвітлюється роль креативних індустрій у суспільстві та економіці, з прикладами з реального життя.

Деталі за посиланням:

Як працює музичний бізнес

Розділ знайомить із тим, як створюється музика – від задуму до запису й промоції. Учні дізнаються, як змінювався музичний ринок з часом, хто бере участь у створенні пісні (автор, виконавець, лейбл), як відбуваються живі виступи та маркетинг. Дається практичне уявлення про сучасні виклики музичної індустрії та поради для молодих виконавців.

Деталі за посиланням:

Як працює кінобізнес

Учні дізнаються, як створюються фільми – від перших ідей до готового продукту на екрані. Розглядаються всі етапи: сценарій, зйомки, монтаж, фінансування, просування. Також пояснюється, хто за що відповідає у виробництві – режисер, продюсер, оператор тощо. Підкреслюється важливість командної роботи у створенні візуального мистецтва.

Деталі за посиланням:

Професії та шляхи навчання

Цей блок дає уявлення про широкий спектр професій у сфері музики й кіно – як творчих, так і технічних. Діти дізнаються, які навички потрібні композитору, актору, звукоінженеру чи PR-менеджеру. Також подаються можливі освітні маршрути – від курсів до університетів, де можна здобути відповідну кваліфікацію.

Деталі за посиланням:

Інтелектуальна власність та авторське право

Учні дізнаються, що таке інтелектуальна власність і чому важливо захищати права творців. Описуються основи авторського права, способи захисту музики, фільмів, текстів, фотографій тощо. Розглядаються приклади легального й нелегального використання контенту, щоб навчити поважати творчість інших.

Деталі за посиланням:

Словник термінів

Цей розділ містить прості пояснення ключових понять у сфері авторського права та творчих індустрій – наприклад, що таке «альбом», «контракт», «право на публікацію» або «ліцензія». Словник допомагає краще зрозуміти юридичну та творчу мову індустрії.

Деталі за посиланням:

АВТОРСЬКЕ ПРАВО ТА ТВОРЧІСТЬ ДЛЯ ВІДПОВІДАЛЬНИХ ІНТЕРНЕТ-КОРИСТУВАЧІВ

Освітня некомерційна організація «Коаліція з безпеки Інтернету» («iKeepSafe») та Фонд інтернет-освіти пропонують для вчителів плани уроків, презентації, відеоматеріали та приклади практичних завдань, які об'єднані відповідно до тем уроків. Основна тематика уроків спрямована на надання знань і навичок щодо авторського права та цифрової грамотності в мережі інтернет. Матеріали доступні онлайн, повністю безкоштовні та легко адаптуються до рівня знань учнів, що робить їх зручними у використанні. Завдяки цьому вчителі можуть легко пояснити, чому важливо дотримуватися авторських прав, як створювати власні творіння не порушуючи прав інших. Тематика матеріалів поділяється відповідно до рівнів середньої освіти.

Мова: англійська

Деталі за посиланням:

Для учнів початкової школи пропонується 7 уроків на теми:

«Поважайте творця»

Урок присвячений тому, як важливо поважати працю творців, правильно здійснювати цитування, зазначати авторство власних творів та інших творінь.

«Чудово творити та грати чесно»

Учні дізнаються про важливість атрибуції в сфері інтелектуальної власності, отримання визнання права авторства за творцем твору.

«Креативність та добросовісне використання»

Учні дізнаються про те, що таке авторське право, і як можна ділитися своїми ідеями, поважаючи працю інших.

«Чесне використання та розповсюдження»

Цей урок знайомить учнів з поняттям добросовісного використання праці творців. Він сприяє творчому самовираженню та дає учням знання та навички щодо основ авторського права та академічної добросовісності.

«Етика цифрового обміну»

Учні дізнаються про виклики та переваги поваги до права власності й авторського права, особливо в цифровому середовищі. Урок також знайомить з поняттям добросовісного використання.

«Авторське право в реальному світі»

У першій частині учні отримують знання та навички, які допоможуть їм розпізнавати роботи, які охороняються авторським правом, і розуміти важливість ліцензії Creative Commons та її умов для вільного використання творів. У другій частині закріплюються концепції добросовісного використання, а також особливості охорони авторських прав.

Деталі за посиланням:

Для учнів середньої школи пропонується 4 уроки на теми:

«Творчість в онлайн-світі – наші ролі як творців і споживачів»

Урок присвячений тому, як учні повинні взаємодіяти з контентом в мережі інтернет як творці та споживачі. Крім цього з уроку учні зрозуміють чому важливо поважати права творців. .

«Отримання контенту законним та етичним шляхом»

Цей урок навчить учнів, що робити, коли їм потрібно використати нову музику, фільми, зображення і навіть програмне забезпечення. Учні навчаються робити це законним та етичним способом, а також розрізняти ресурси, які надають контент легально, та тих, хто заохочує до незаконного обміну файлами.

«Обмін контентом – наскільки правомірно?»

Урок вчить, як провести межу між законним, етичним поширенням контенту та поширенням, яке порушує закон про авторське право.

«Створення нового контенту з використанням роботи інших»

Урок знайомить з концепцією добросовісного використання інтелектуальної власності, що передбачає можливість використання творів, які охороняються авторським правом, у певних ситуаціях без отримання попереднього дозволу від власника прав на твір.

Деталі за посиланням:

Для учнів старшої школи пропонується 3 уроки на теми:

«Творчість в онлайн-світі – основи авторського права та наші ролі як творців і споживачів»

Цей урок пропонує учням ознайомитися з основами авторського права, поміркувати над власними ролями як споживачів, так і творців.

«Законне та етичне отримання та поширення контенту»

На цьому уроці учні дізнаються: як отримати музику, фільми та інший медіафайли легальним способом; як поширювати медіафайли законним та етичним способом.

«Використання захищених авторським правом творів у власній творчості – добросовісне використання, Creative Commons, дозволи та суспільне надбання»

На цьому уроці учні дізнаються як використовувати твори, які охороняються авторським правом в певних ситуаціях без дозволу авторів. Також учні дізнаються де знайти творчі роботи, які можна вільно використовувати з певними обмеженнями або взагалі без них.

Деталі за посиланням:

АВТОРСЬКЕ ПРАВО ФІНЛЯНДІЇ

Центр інформації з авторського права та протидії піратству (СІАРС, Фінляндія) надає доступ до комплексних навчальних матеріалів, присвячених освіті в галузі авторського права. Тематика матеріалів поділяється відповідно до рівнів середньої освіти.

Мова: фінська

Деталі за посиланням:

Для учнів початкової школи представлено навчальні матеріали на тему **«Авторське право захищає творчу роботу»**. Учні ознайомляться з основами авторського права, навчатися поважати права творців та розуміти як забезпечити охорону творінням, що втілюють їх власні ідеї. Відповідно до теми уроку надаються додаткові матеріали, а саме:

- вигадлива та смішна книжка з малюнками «Оску та зачарований батько»;
- ©-гра - настільна гра, яка дозволяє дітям пізнати професії різних митців і творців;
- робочий зошит учня, який містить різноманітні завдання;
- шаблон для створення коміксу;
- інформаційний буклет для вчителя та таблиця з інструкцією до уроку;
- плакат, який узагальнює основні питання авторського права.

Деталі за посиланням:

Для учнів середньої та старшої школи пропонують ігровий навчальний матеріал під назвою **«Шлях до авторського права»**, де діти можуть цікаво та практично познайомитися з авторським правом.

Учні зможуть спробувати себе у ролі фотографа, відеоблогера чи музиканта, досліджуючи творчі сфери та права, пов'язані з використанням створеного контенту. Гра охоплює поняття авторського права, його обмеження, передачу прав і опис ситуацій, коли порушуються авторські права. У різноманітних завданнях містяться відповіді, доповнені поясненнями.

Деталі за посиланням:

ВИНАХІДНИЦЬКА ОСВІТА, ДЕ УЧНІ Є ВИНАХІДНИКАМИ!

Компанією NewsHour Production LLC. (США) розроблено комплексні уроки, які спрямовані на розвиток винахідницьких навичок у школярів, зокрема ознайомити дітей з процесом створення винаходів: від визначення проблеми та створення прототипу до презентації та подання заявки на винахід. Уроки розроблено для учнів середнього та старшого шкільного віку. Відповідно до теми уроку надаються додаткові матеріали, а саме: презентації для вчителів, роздатковий матеріал, відео, інтерактивні завдання, шаблони для творчих проєктів, а також інструкції для організації дискусій та практичних завдань.

Мова: англійська

Деталі за посиланням:

Для учнів 6-12 класів пропонується 5 уроків на теми:

«Вирішення проблем через винахідництво»

На цьому уроці учні дізнаються про перший ключовий крок у процесі винахідництва: як ідентифікувати та досліджувати проблеми навколо, аналізуючи поточні події.

Деталі за посиланням:

«Хто такий винахідник?»

Під час заняття учні дізнаються, хто такі винахідники, і попрацюють над ідеями вдосконалення улюблених речей чи занять. Спочатку діти переглянуть коротке відео про підлітка-винахідника, який використовував творче мислення, щоб покращити досвід інших. Тоді учні встановлять зв'язок між юним винахідником та своїми власними захопленнями та інтересами.

Деталі за посиланням:

«Чим займається винахідник?»

На цьому уроці учні дізнаються про процес винахідництва – систему розробки та вдосконалення великих ідей. Учні зосередяться на створенні малюнка або створення прототипу та наданні відгуків для покращення свого винаходу. Діти візьмуть інтерв'ю один в одного щодо своїх ескізів або прототипів і дослідять способи, якими вони можуть продовжувати вдосконалювати свої проєкти.

Деталі за посиланням:

«Навчіться презентувати свій винахід»

На цьому уроці учні навчаться ефективно презентувати свої винаходи. Діти дізнаються, як шукати додаткову допомогу чи ресурси, необхідні для втілення їхніх ідей у реальність.

Деталі за посиланням:

«Патент у процесі оформлення! Дізнайтеся, як запатентувати свій винахід»

Учні ознайомляться з способами охорони своїх винаходів, зокрема і з процесом подання заявки та її розгляду.

Деталі за посиланням:

ПЛАНИ УРОКІВ, ПОВ'ЯЗАНІ З НАВКОЛИШНІМ СЕРЕДОВИЩЕМ:

Винайдить пристрій проти шкідливих видів риб

Учні дізнаються, як інвазивні види, зокрема риба-лев, руйнують екосистему коралових рифів Флориди. Вони досліджують принципи роботи робота-левоїда та створюють власну ідею винаходу для захисту природи. Урок розкриває, як інженерія допомагає вирішувати екологічні проблеми.

Урок орієнтований на учнів 9-12 класів.

Деталі за посиланням:

Як винаходи у сфері відновлюваної енергії захищають довкілля

Учні досліджують, як річки та озера можуть слугувати потужними «батареями» для енергопостачання. Вони дізнаються, як працюють гідроелектростанції, а також створюють модель винаходу на основі відновлюваної енергії для власної громади. Урок формує розуміння впливу енергії на навколишнє середовище.

Урок орієнтований на учнів 6-12 класів.

Деталі за посиланням:

Чи є сонячна енергія енергією майбутнього?

Урок знайомить учнів з тим, як сонячна енергетика змінює електромережі та ринок комунальних послуг. Учні вивчають схеми виробництва енергії та створюють прототип стійкої електросистеми. Обговорюються екологічні, економічні й технологічні аспекти переходу до чистої енергії.

Урок орієнтований на учнів 9-12 класів.

Деталі за посиланням:

Винаходи, які допоможуть людству дістатися Марса

Учні досліджують винаходи, які можуть зробити колонізацію Марса реальною. Вони вивчають технічні й етичні виклики місії SpaceX, аналізують інновації NASA та створюють власні рішення проблем, пов'язаних з життям у космосі. Урок надихає на наукове мислення й винахідництво в контексті міжпланетного майбутнього.

Урок орієнтований на учнів 9-12 класів.

Деталі за посиланням:

Як учнівські винаходи можуть допомогти у боротьбі з пластиком забрудненням?

Учні досліджують масштаби проблеми пластикових відходів на планеті та дізнаються, чому традиційна переробка не завжди ефективна. Потім вони створюють власні винаходи для зменшення пластикового забруднення у своїй школі чи громаді.

Урок орієнтований на учнів 9-12 класів.

Деталі за посиланням:

Як тварини надихають на створення екологічних винаходів?

Учні дізнаються, як природа та тварини допомагають людям розробляти стійкі інженерні рішення від захисту сонячних панелей до боротьби з інвазійними видами. У практичному завданні вони створюють власні ідеї для ековинаходів, що працюють у гармонії з природою.

Урок орієнтований на учнів 9-12 класів.

Деталі за посиланням:

Винаходи поза межами переробки: новий підхід до боротьби з відходами

На уроці учні дізнаються, чому переробки недостатньо для вирішення проблеми відходів, і як нові ідеї допомагають зменшити використання пластику. Вони вигадують власні дизайни, що виходять за рамки традиційної переробки, щоб зробити навколишнє середовище чистішим.

Урок орієнтований на учнів 6-12 класів.

Деталі за посиланням:

Як створити термоелектричний генератор для досягнення Цілей сталого розвитку ООН?

Після перегляду відео про студентські розробки учні проєктують пристрій, який генерує енергію з перепадів температур. Вони експериментують з термоелектричними генераторами та дізнаються, як такі рішення можуть підтримати цілі сталого розвитку ООН.

Урок орієнтований на учнів 9-12 класів.

Деталі за посиланням:

Як забезпечити вашу громаду сталою енергією?

Учні досліджують, як потреби місцевих громад можуть враховуватись під час розробки винаходів у сфері зеленої енергетики. Вони генерують ідеї, що сприяють впровадженню відновлюваних джерел енергії з урахуванням локального контексту.

Урок орієнтований на учнів 9-12 класів.

Деталі за посиланням:

Як створити розумні міста для зменшення впливу спеки?

Учні працюють над створенням моделей міських кварталів, які краще витримують спеку, знижують теплове навантаження та споживають менше енергії. Вони знайомляться з інноваційними підходами до проектування кліматостійких міст.

Урок орієнтований на учнів 7-12 класів.

Деталі за посиланням:

ПЛАНІ УРОКІВ ПРО ВІНАХОДИ ТА ЗДОРОВ'Я:

Як миші можуть допомогти у боротьбі з хворобою Лайма?

Хвороба Лайма – серйозне інфекційне захворювання, що передається через укуси кліщів. Якщо її не лікувати, вона може спричинити складні порушення здоров'я. На цьому уроці учні дізнаються, як вчені використовують інноваційні підходи – зокрема, випуск генетично модифікованих мишей – для стримування поширення хвороби Лайма. Учні досліджуватимуть, як винахідництво може допомогти розв'язати проблеми громадського здоров'я, і створять власну ідею для запобігання поширенню захворювань у своїй громаді.

Урок орієнтований на учнів 6-8 класів.

Деталі за посиланням:

Як нові винаходи (засоби індивідуального захисту) допомагають зупинити поширення інфекцій?

Під час пандемій винахідництво може стати рятівним. Захисні щитки для обличчя – приклад засобів індивідуального захисту (ЗІЗ), які запобігають поширенню вірусів. Проте стандартні моделі не завжди підходять усім – особливо дітям. У цьому уроці учні дізнаються, як створювати нові ЗІЗ, що враховують різні потреби, та розроблять прототип, який може покращити безпеку найменших членів суспільства.

Урок орієнтований на учнів 4-12 класів.

Деталі за посиланням:

Як допомогти близьким стежити за здоров'ям вдома?

Іноді найкращі винаходи – це ті, що з'являються поруч із нами. У цьому уроці учні вчитимуться спостерігати за повсякденними проблемами, з якими стикаються члени їхніх родин або знайомі, що мають хронічні захворювання. Вони проінтерв'юють близьку людину, визначають проблему зі здоров'ям і придумують простий винахід, який допоможе відстежувати її стан без змін у звичному способі життя.

Урок орієнтований на учнів 6-12 класів.

Деталі за посиланням:

Як полегшити доступ до вакцинації у своїй громаді?

Успіх вакцинації залежить не лише від науки, а й від логістики та довіри. На цьому уроці учні дізнаються, як працюють вакцини, чому вони важливі, та які перешкоди існують на шляху до їхнього поширення. Використовуючи процес винахідництва, учні створять рішення – наприклад, мобільні пункти вакцинації, пристрої для зберігання вакцин або інформаційні кампанії для своєї громади.

Урок орієнтований на учнів 9-12 класів.

Деталі за посиланням:

Як зробити роботу рятувальників безпечнішою за допомогою винаходів?

Пожежники, медики, поліцейські – герої, які щодня ризикуючи життям, допомагають іншим. На цьому уроці учні дослідять виклики, з якими стикаються рятувальники, та створять власні інноваційні рішення для покращення їхньої безпеки – від спеціального обладнання до цифрових систем оповіщення.

Урок орієнтований на учнів 9-12 класів.

Деталі за посиланням:

ПЛАНИ УРОКІВ ПРО ВИНАХОДИ, ПРИСВЯЧЕНІ СОЦІАЛЬНИМ ПРОБЛЕМАМ:

Винайдіть застосунок, який допоможе вашій громаді. Як нові винаходи можуть сприяти економічному розвитку та розв'язанню локальних проблем?

Урок познайомить учнів із молодими новаторами з долини Салінас (Каліфорнія), які створюють застосунки, здатні покращити логістику, зайнятість і життя в сільській місцевості. Учні розглянуть процес створення технологічного рішення – від ідеї до втілення – і спробують винайти власний застосунок для потреб своєї громади.

Урок орієнтований на учнів 9-12 класів.

Деталі за посиланням:

Як нові винаходи допомагають людям з інвалідністю та травмами?

Як інновації змінюють якість життя людей з травмами чи порушеннями здоров'я? На цьому уроці учні дізнаються про біомедичні пристрої нового покоління, зокрема ті, що дозволяють друкувати текст силою думки. Дослідження процесу створення таких рішень допоможе зрозуміти роль дизайну в медицині та дасть змогу учням розробити власну інновацію, спрямовану на поліпшення доступності або лікування.

Урок орієнтований на учнів 9-12 класів.

Деталі за посиланням:

Бот чи ні? Як фейкові акаунти впливають на демократію

Як соціальні мережі, зокрема боти, впливають на демократичні процеси? Учні вивчають, як комп'ютерні науковці ідентифікують фейкові акаунти (ботів), і яку роль ті відіграють у формуванні суспільної думки. Після цього учні створюють власного «бота-добродія», який допомагатиме інформувати та вирішувати проблеми у своїй громаді – наприклад, популяризувати вакцинацію або безпечну поведінку онлайн.

Урок орієнтований на учнів 9-12 класів.

Деталі за посиланням:

Як сонячне світло може покращити життя?

Як інноваційні джерела світла змінюють якість життя у віддалених чи вразливих громадах? У цьому уроці учні дізнаються, як низьковартісні сонячні ліхтарі можуть рятувати життя, забезпечуючи освітлення лікарням, школам чи будинкам. Потім, за допомогою процесу винаходу, вони створюють власне рішення для освітлення – практичне, стійке та адаптоване до потреб громади.

Урок орієнтований на учнів 9-12 класів.

Деталі за посиланням:

Винайдіть допоміжну технологію, яка допоможе людям бути незалежними

Як допоміжні пристрої поєднують інженерію та емпатію? Учні дізнаються про сучасні допоміжні технології, зокрема протези, надруковані на 3D-принтері, які змінюють життя дітей і дорослих. У рамках завдання учні самі стануть винахідниками: визначать проблему, запропонують рішення та створять прототип допоміжного пристрою.

Урок орієнтований на учнів 9-12 класів.

Деталі за посиланням:

Ліфт для всіх: оновлюємо старе через нове

Як ми можемо переосмислити давно знайомі винаходи, щоб вони стали доступнішими й ефективнішими? У цьому завданні учні аналізують знайомий пристрій – ліфт – і шукають способи зробити його ще кращим. Вони вивчають, як врахувати різноманітні потреби користувачів (зокрема людей з інвалідністю), і на основі принципів винахідництва пропонують вдосконалення, що зробить ліфт більш інклюзивним.

Урок орієнтований на учнів 6-12 класів.

Деталі за посиланням:

ПЛАНИ УРОКІВ ПРО ВІНАХОДИ У СПОРТІ:

Як спортсменка винайшла датчик струсу мозку

Як особистий досвід може стати поштовхом до створення важливого винаходу? Цей урок знайомить учнів з історією Джессі Гарсії – спортсменки, яка після власної травми вирішила знайти простий та доступний спосіб виявлення струсу мозку. Відсутність дешевих рішень на ринку мотивувала її самостійно створити механічний сенсор удару. Учні дізнаються про технічні й особисті виклики, які долала Джессі, та дослідять роль інженерії у підвищенні безпеки спорту.

Урок орієнтований на учнів 6-12 класів.

Деталі за посиланням:

Винахід шоломів, натхненний жуком-броненосцем

Як природа надихає на створення інноваційних та міцних конструкцій? У цьому уроці учні дізнаються про диявольського жука-броненосця – надзвичайно витривалу комаху, яка виживає після ударів, що могли б знищити більшість інших істот. Його природна «броня» стала прототипом для створення інноваційних велосипедних шоломів. Учні проаналізують, як біомімікрія (наслідування природних форм і властивостей) може змінити підхід до безпеки, і самі запропонують власні ідеї для захисного спорядження, натхнені природою.

Урок орієнтований на учнів 6-12 класів.

Деталі за посиланням:

МАЙСТЕРНЯ ІННОВАТОРА: ВПРАВИ ТА ЗАВДАННЯ

Американська некомерційна організація «The National Inventors Hall» заснована у 1973 році є одним з національних ресурсних центрів для творчості, що слугує одночасно майстернею винахідників, музеєм науки і техніки та бібліотекою.

Організація надихає молодих творців та підприємців завдяки реалізації освітніх програм та шанує історію інновацій завдяки функціонуванню музею зали слави.

Різноманітні освітні програми, що допомагають дітям стати впевненими в собі та креативними у вирішенні проблем, доступні для впровадження виключно в режимі офлайн та реалізуються по всій країні кваліфіковані місцеві викладачі проводять практичні заняття з науки, технологій, інженерії та математики (STEM).

Мова: англійська

Деталі за посиланням:

В режимі онлайн для використання при проведенні занять доступні та можуть бути корисними:

- посібник «На старт, увага, STEM» містить безкоштовні та доступні STEM-завдання для класів початкової та середньої школи. Його також можуть використовувати батьки для розваги та навчання вдома;
- опис та поради для проведення безкоштовних STEM-занять, які перетворюють клас на спільний та творчий простір. Ці заняття дозволяють дітям розвивати свою природну допитливість через гру;
- додаткові матеріали розмальовки, кросворди, комікси та інші творчі завдання для розвитку винахідливості та креативності у вирішенні технічних викликів.

Деталі за посиланням:

БЕЗПЕЧНИЙ ЧИ ФАЛЬШИВИЙ?

Методичні матеріали для проведення уроків розроблено Технологічним інститутом дитячих товарів і дозвілля (AIJU, Іспанія) у співпраці з «Асоціацією сприяння безпеці дітей» (APSI, Португалія) за підтримки Європейського відомства інтелектуальної власності (EUIPO).

Вчителі можуть використовувати матеріали для проведення цікавих та пізнавальних уроків, застосовуючи інтерактивні завдання, ігри та обговорення. Навчальні матеріали містять реальні приклади та практичні вправи, які дозволяють учням зрозуміти, як відрізнити оригінальні товари від підробок. Такі завдання сприяють розвитку критичного мислення та формують відповідальне ставлення до споживання.

Основна тематика матеріалів присвячена основам інтелектуальної власності та ризикам використання контрафактної продукції. Пропонуються матеріали для двох вікових груп: 8-12 років і 12-18 років, які можна легко інтегрувати в навчальний процес.

Мова: англійська, іспанська, португальська

Деталі за посиланням:

Для учнів від 8 до 12 років пропонується 4 уроки на теми:

«Інтелектуальна власність»

Урок присвячений основам інтелектуальної власності. Окрема увага приділяється впливу інтелектуальної власності на процеси створення та просування продукції, зокрема іграшок, а також ролі споживачів при виборі відповідних товарів на ринку.

Деталі за посиланням:

«Ризики для здоров'я від підроблених товарів для дітей»

Урок спрямований на ознайомлення учнів із поняттями контрафактної продукції та загрозами, які підроблені товари становлять для дітей. Учні дізнаються про фізичні, токсикологічні, термічні та електричні небезпеки, з якими діти можуть зіткнутися при використанні контрафактної продукції.

Деталі за посиланням:

«Ризики контрафактної продукції для дітей, що можуть настати для суспільства»

Урок розкриває вплив контрафактної продукції на промисловість, сім'ю та суспільство в цілому. Учні зможуть усвідомити, як підроблені товари завдають економічні збитки, шкодять репутації брендів, підривають довіру споживачів і спричиняють негативний вплив на суспільство.

Деталі за посиланням:

«Ризики підроблених товарів для дітей, що можуть настати для довкілля»

Урок допоможе учням зрозуміти, як підроблені товари можуть завдати шкоди екології через неконтрольоване виробництво, неякісну сировину та низьку стійкість до переробки.

Деталі за посиланням:

Для учнів від 12 до 18 років пропонується 4 уроки на теми:

«Інтелектуальна власність»

Урок познайомить учнів із поняттями авторського права, винаходів, корисних моделей, торговельних марок, пояснюючи їх важливість для захисту інновацій, творчості. Діти дізнаються, як інтелектуальна власність впливає на життя та економіку.

Деталі за посиланням:

«Ризики для здоров'я від підробленої продукції»

Урок розкриває небезпеку використання контрафактних товарів, які можуть містити шкідливі речовини та загрожувати здоров'ю споживачів. Учні навчаться розпізнавати підробки та робити свідомий вибір на користь безпечних товарів.

Деталі за посиланням:

«Ризики для суспільства від контрафактної продукції»

Урок розкриває, як підробки негативно впливають на економіку, безпеку та розвиток суспільства. Учні дізнаються про важливість боротьби з контрафактом для створення безпечного суспільства.

Деталі за посиланням:

«Ризики для навколишнього середовища від контрафактної продукції»

Урок висвітлює екологічні проблеми, пов'язані з неконтрольованим виробництвом і споживанням підробок, зокрема забруднення, посилене споживання ресурсів та неможливість переробки. Учні дізнаються, як вибір якісної продукції сприяє захисту довкілля.

Деталі за посиланням:

2. Комплексні навчальні матеріали для викладання основ інтелектуальної власності та розвитку креативності у закладах середньої та позашкільної освіти: український досвід

ІНТЕРАКТИВНІ УРОКИ «IP4KIDS»

IP4Kids – інтерактивний урок для учнів 1-4 класів, розроблений для підвищення обізнаності дітей щодо прав інтелектуальної власності. Команда представників Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України разом із колегами з Державної агенції інтелектуальної власності (Республіки Молдова) та Національного центру інтелектуальної власності SAKPATENTY (Грузія) створила три мультфільми, присвячені різним аспектам інтелектуальної власності, додаткові матеріали до уроку та гру, яка допомагає закріпити нові знання. Урок було апробовано у школах і він отримав позитивні відгуки.

Цей інтерактивний урок було розроблено в межах другого раунду інкубаційної програми EU Association Lab. EU Association Lab започатковано спільно Урядовим офісом з координації європейської та євроатлантичної інтеграції та GIZ. Програма є складовою проєкту «Advisory Fund for EU Association of Ukraine», що фінансується Федеральним урядом Німеччини. Інкубацію реалізує 1991 Open Data Incubator.

Мова: українська

Деталі за посиланням:

Авторське право та інтелектуальна власність: матеріали для створення уроків (для учнів початкової школи) включають:

Мультфільм та гру-квіз «Авторське право»

Дівчина мріє стати відеоблогеркою й створює своє перше відео, додаючи до нього улюблену пісню. Після завантаження вона дізнається, що використання музики без дозволу автора може порушувати авторське право. У відео пояснюється, чому кожен твір має правовласника, як проявляється повага до чужої творчості та що робити, щоб легально додавати музику до контенту. Наприкінці героїня отримує дозвіл від співачки й публікує відео законно.

Умультфільм та гру-квіз «Патенти та винаходи»

Дівчина заходить до майстерні хлопця й із подивом дізнається, що він винайшов особливу ручку – вона може писати багато років і водночас не шкодить довкіллю. Та хлопець не поспішає розповідати про свою розробку: він хвилюється, що хтось може привласнити ідею й видати її за свою. У відео пояснюється, як у таких випадках працює патент: він підтверджує авторство винахідника та надає правовий захист технічному рішенню. Отримавши патент, хлопець розуміє, що може впевнено презентувати свій винахід, ділитися ним зі світом і бути визнаним автором розробки.

Дівчимультфільм та гру-квіз «Торговельна марка»

Дівчина та хлопець заходять до взуттєвого магазину й одразу помічають стильні кросівки відомої торговельної марки. Хлопець хоче заощадити й обирає значно дешевшу пару, не звертаючи уваги, що це підробка. Дівчина пояснює: торговельна марка – це не просто назва чи логотип, а знак якості та відповідальності виробника, який захищений законом. За кілька днів нові кросівки швидко псуються, і хлопець розуміє свою помилку. У відео показано, чому варто обирати оригінальні товари, як торговельні марки допомагають відрізнити справжнє від підробки та чому повага до прав інтелектуальної власності підтримує чесний бізнес і якість для споживачів.

МОЛОДІЖНИЙ ПРОСТІР IP ACADEMY OF UKRAINE

Академією інтелектуальної власності Державної організації «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій» розробляються різноманітні тематичні уроки, спрямовані на ефективне та цікаве ознайомлення учнів із основами інтелектуальної власності. Кожен урок включає презентацію, детальну інструкцію для викладання, а також інтерактивні завдання: квести, кросворди, анаграми та ігри. Ці навчальні матеріали забезпечують вчителям зручність у підготовці та проведенні занять, водночас залучаючи учнів до активного навчання, розвитку творчого потенціалу, критичного мислення та заохочення до пізнання нових аспектів інтелектуальної власності.

Мова: українська

Деталі за посиланням:

Теми уроків, присвячені видатним особистостям та їхнім досягненням:

«Волт Дісней. Історія успіху та створення Мікі Мауса»

Учні початкової школи ознайомлюються з поняттям інтелектуальної власності на прикладі історії Волта Діснея та створення персонажа Мікі Мауса, зрозуміють як захист інтелектуальної власності сприяє успіху творчих проєктів.

Деталі за посиланням:

«Стив Джобс & Apple. Створюючи нові можливості»

Учні ознайомляться із життям і досягненнями Стива Джобса, історією компанії Apple, а також зрозуміють значення інтелектуальної власності та важливість творчості та інновацій.

Деталі за посиланням:

«Марія Примаченко: сила творчості та жіночий погляд на світ»

Учні на прикладі творчості української художниці Марії Примаченко ознайомляться з якісно новим уявленням про культуру поведінки щодо результатів інтелектуальної, творчої діяльності та повагу до прав творців.

Деталі за посиланням:

«Мавка. Лісова пісня: творче переосмислення літературної спадщини Лесі Українки»

Учні на прикладі творчості талановитої української письменниці Лесі Українки ознайомляться з вічністю цінностей, закладених у творах та різноманітністю авторських поглядів та творчих перевтілень ідей на прикладі драми-феєрії «Лісова пісня».

Деталі за посиланням:

Теми уроків про те, як ідеї, винаходи та інновації здатні врятувати Планету від сміття

Курс **«Творчі ініціативи: як ідеї змінюють звичайний світ»** включає 15 змістовних уроків із додатковими навчальними матеріалами, спрямованими на мотивацію молодого покоління до активної участі у створенні позитивних змін через творчість, інноваційне мислення та екологічну свідомість. Програма також передбачає каталог із підбіркою рекомендованої літератури, інтерактивний квест та чеклист, які сприяють популяризації культури сталого розвитку та формуванню відповідального ставлення до довкілля серед молоді.

Матеріали на сайті завжди поповнюються. Слідкуйте за оновленнями!

Деталі за посиланням:

КОМПЛЕКСНІ УРОКИ ВІД ОСВІТНЬОГО ПРОЄКТУ «НА УРОК»

Освітній проєкт «На Урок» пропонує комплексні уроки з тематики інтелектуальної власності, які створюють і завантажують на платформу самі освітяни. Основні матеріали з тематики інтелектуальної власності спрямовані на інтеграцію знань у різні навчальні предмети, що допомагає учням усвідомити важливість інтелектуальної власності в різних сферах життя та діяльності.

Мова: українська

Деталі за посиланням:

Пропонується 3 уроки:

«Академічна доброчесність.»

«Де і коли на нас чекає плагіат?» – план уроку для проведення виховної години, який містить посилання на додаткові матеріали за тематикою уроку.

Матеріали уроку призначені для учнів 5 класу та знайомить дітей з поняттям «академічна доброчесність», пояснює на практичних прикладах, що таке плагіат та інтелектуальна власність, виховуючи повагу до чужої діяльності та інтелектуальної праці. Заняття включає презентацію та відеоматеріали відповідно до зазначеної тематики уроку. Матеріал допомагає учням зрозуміти значення самостійної роботи та поваги до чужих ідей.

Авторка матеріалів – Наталія Косова.

Деталі за посиланням:

«Інтелектуальна власність та авторське право. Етика і право при створенні та використанні інформаційних ресурсів»

Матеріали для проведення уроку в рамках навчальної дисципліни «Інформатика» для учнів 9 класів. Учні ознайомляться з поняттями інтелектуальної власності та авторського права, а також вивчають етичні принципи і права, що стосуються створення та використання інформаційних ресурсів.

Авторка матеріалів – Дар`я Трофименко.

Деталі за посиланням:

«Завантаження даних з Інтернету. Авторське право»

Матеріали для проведення уроку в рамках навчальної дисципліни «Інформатика» для учнів 5 класів. Учні ознайомлюються з поняттям авторського права та способами пошуку, завантаження та зберігання даних з мережі Інтернет дотримуючись норм авторського права.

Авторка матеріалів – Ірина Огнева.

Деталі за посиланням:

БЕЗПЕЧНИЙ ЧИ ФАЛЬШИВИЙ?

На сайті «ДистОсвіта» розміщено серію комплексних уроків з тематики інтелектуальної власності, які можна інтегрувати при викладанні інформатики для учнів 9 класів. Відповідно до тем уроку надаються додаткові матеріали, а саме: відео, презентації, інтерактивні вправи, інфографіка, презентації з завданням та тести. Авторка матеріалів – Оксана Пасічник.

Мова: українська

Деталі за посиланням:

Для учнів 9 класів пропонується 2 уроків на теми:

«Інтелектуальна власність та авторське право»

На цьому уроці учні ознайомляться з основами інтелектуальної власності, авторського права та інформаційної безпеки. Урок розроблено для формування в учнів усвідомлення важливості використання легального програмного забезпечення та контенту, а також відповідальності за порушення законодавства щодо захисту даних.

Деталі за посиланням:

«Ліцензії на програмне забезпечення, їх типи»

На уроці учні ознайомляться з особливостями ліцензій, їх видами та відповідальністю за порушення прав інтелектуальної власності.

Деталі за посиланням:

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В ШКОЛІ

Для проведення занять з учнями старших класів представлено серію уроків, які спрямовані на пояснення важливості дотримання принципів академічної доброчесності у навчанні. Уроки знайомлять із практикою запобігання плагіату в учнівських роботах та розроблені в рамках Проєкту сприяння академічній доброчесності (SAIUP) консультантами Сергієм Горбачовим та Іваном Пікулем за редакційною підтримкою команди EdEra та SAIUP.

Мова: українська

Деталі за посиланням:

Пропонуються сценарії 2 уроків, які включають презентації, посилання на інтерактивні завдання у форматі Kahoot!, навчальне відео та аркуш формату А4 з практичним завданням для їх проведення на теми:

«Що таке академічна доброчесність?»

Учні ознайомляться з поняттям академічної доброчесності, основними її принципами, а також видами та суттю порушень академічної доброчесності, навчатися їх розпізнавати і запобігати їм.

Деталі за посиланням:

«Академічна доброчесність у письмових роботах»

Учні ознайомляться з видами письмових робіт та їхніми особливостями, засвоюють правила написання та оформлення таких робіт, а також навчаться правомірно використовувати різного виду інформацію при написанні робіт.

Деталі за посиланням:

ПІСЛЯМОВА

У цій частині інформаційно-довідкового видання представлено добірку українських і зарубіжних навчальних матеріалів, що допомагають ефективно проводити заняття з інтелектуальної власності у різних форматах. Основна мета добірки – показати, наскільки по-різному в усьому світі вибудовують навчання: через комплексні уроки, короткі вправи, інтерактивні завдання, відео й мультиплікаційні матеріали, ігрові сценарії та практичні кейси. Представлені матеріали не пропонують «єдиної правильної моделі» навчання. Натомість це палітра методик і рішень, з якої педагог може обрати ті інструменти, що найкраще відповідають особливостям конкретного класу, віку учнів і навчального предмета.

Сподіваємося, що ці ресурси стануть джерелом ідей для оновлення та вдосконалення власних методик: допоможуть оптимізувати підготовку до занять, підібрати доречні приклади, додавати практику й формувати в учнів повагу до творчої праці, відповідальне ставлення до власних рішень і розуміння цінності інтелектуальної діяльності. У разі виникнення запитань або потреби в адаптації матеріалів до конкретного віку, теми чи формату уроку IP Academy відкрита до співпраці й із готовністю допоможе.

Будемо вдячні за зворотний зв'язок: що виявилося найбільш корисним, які формати працюють найефективніше, яких тем або матеріалів бракує та які запити варто врахувати в наступних добірках. Такі відгуки допомагають глибше розуміти потреби педагогів і створювати матеріали, які є справді зручними та ефективними для щоденного використання в освітньому процесі.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИДАННЯ

Про що: про різні типи навчальних матеріалів, які можуть бути використані для лагідної інтеграції знань про інтелектуальну власність у навчальні предмети закладів середньої освіти, для проведення позакласних заходів.

Для кого: для дітей та їх батьків, вчителів, методистів, керівників та інших фахівців закладів загальної середньої освіти та позашкільної освіти, які прагнуть розвивати в дітях навички відповідального використання та створення об'єктів інтелектуальної власності, формувати правову обізнаність відповідно до вимог сучасного цифрового світу.

Мета видання: надати актуальну інформацію про можливості здобуття знань для дітей, завдяки яким вони зможуть самостійно ознайомитись з сферою інтелектуальної власності. Видання допомагає орієнтуватися в актуальних ресурсах, зокрема комплексних навчальних матеріалах для проведення уроків, пов'язаних з тематикою інтелектуальної власності у закладах середньої освіти.

Застереження: матеріал має виключно інформаційний характер. Усі дані отримані з відкритих офіційних джерел та наведені станом на 1 листопада 2025 року. УКРНОІВІ не несе відповідальності за зміст та якість матеріалів, що описані у виданні. Представлений перелік матеріалів не є вичерпним і не розглядається як офіційна рекомендація від Державної організації «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій».

Навчання впродовж життя: можливості безперервної освіти у сфері інтелектуальної власності: інформаційно-довідкове видання. Частина 10: Навігатор учителя: добірка онлайн-ресурсів з навчальними матеріалами про інтелектуальну власність та креативне мислення / упоряд. О. Кулініч, О. Стожук, Н. Лазнюк, художнє оформлення Г. Третьякова, П. Шистя. Київ: Державна організація «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій». 2026. 92 с.

© УКРНОІВІ, 2026

 Attribution 4.0 International (CC-BY-4.0)

Ліцензія не поширюється на контент у цьому виданні, що не належить УКРНОІВІ.
Візуальні елементи: Canva Pro.

Згадування окремих аудіовізуальних творів, видань, їх авторів, видавців, закладів освіти у цьому виданні не є вираженням підтримки чи рекомендацією з боку УКРНОІВІ. УКРНОІВІ не надає перевагу жодному з них перед іншими подібними, які не названі у виданні.